

عنوان مقاله:

نقش حفاظت از رویشگاه بر خصوصیات پوشش گیاهی و وضعیت مرتع رویشگاه های مرتعی ایستگاه تحقیقات آبخیزداری

محل انتشار:

مجله تحقیقات مرتع و بیابان ایران، دوره 30، شماره 3 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

زهرا جابرالانصار - محقق/بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی،

بابک بحرینی نژاد - دانشیار پژوهش، بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اصفهان، ایران

علیرضا افتخاری - استادیار پژوهش، بخش تحقیقات مرتع، موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران

مسعود برهانی - استادیار پژوهش، بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اصفهان، ایران

خلاصه مقاله:

سابقه و هدف: مطالعه تغییرات پوشش گیاهی تحت شرایط حفاظت از رویشگاه، در مدیریت مراتع، نقش بسزایی دارد. نتایج مطالعات موید این است که تغییرات دائمی مراتع از لحاظ ترکیب گیاهی، میزان تاج پوشش و تولید علوفه تحت تاثیر عوامل اکولوژیکی و مدیریتی می باشد. این پژوهش، با هدف اندازه گیری و پایش شاخص های پوشش گیاهی رویشگاه های معرف مناطق نیمه استپی زاگرس مرکزی، به مدت پنج سال طی سال های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰، در ایستگاه تحقیقات آبخیزداری سد زاینده رود (استان اصفهان) انجام شد. مواد و روش ها: نمونه برداری از پوشش گیاهی، به روش سیستماتیک تصادفی در هریک از مناطق حفاظت شده و چراشته طی سالهای ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ انجام شد. خصوصیات پوشش گیاهی شامل درصد پوشش تاجی گونه، درصد سنگ و سنگریزه، خاک لخت و لاشبرگ در هر پلات اندازه گیری شد. برای این منظور، از چهار ترانسکت ۱۰۰ متری استفاده شد. سپس بر روی هر یک از آنها ۱۰ پلات (به ابعاد ۱ در ۱ متر) با فواصل یکسان مستقر گردید. در مجموع پوشش گیاهی در ۸۰ پلات یک مترمربعی در سایت های قرق و چراشته اندازه گیری شد. برای محاسبه تولید مرتع، تعداد ده نمونه از هریک از گونه های گیاهی مورد تعلیف دام برداشت و درصد پوشش آنها محاسبه گردید. پس از خشک شدن نمونه ها و توزین آنها، از طریق برقراری معادلات رگرسیون بین درصد پوشش و وزن نمونه های خشک شده، مقدار تولید گونه های گیاهی به تفکیک فرم رویشی و کلاس خوشخواری تعیین گردید. وضعیت مرتع نیز طبق دستورالعمل چهارفاکتوری و با امتیازدهی به عوامل خاک، پوشش گیاهی، ترکیب گیاهی و طبقات سنی و بنیه و شادابی گیاهان ارزیابی شد. پس از جمع آوری داده ها در نرم افزار اکسل، تجزیه واریانس داده های پوشش گیاهی به صورت طرح کاملا تصادفی در قالب فاکتوریل از طریق روش GLM (General Linear Model) انجام گردید. مقایسه میانگین خصوصیات پوشش گیاهی با استفاده از آزمون توکی (Tukey) در نرم افزار Minitab ۱۶ بررسی شد. نتایج نتایج تجزیه واریانس نشان داد که شاخص های گیاهی شامل درصد پوشش و تولید کل به تفکیک فرم رویشی و کلاس خوشخواری در داخل منطقه حفاظت شده (قرق) و خارج از آن، در طول سال های آماربرداری، تفاوت معنی دار داشتند. میانگین درصد پوشش تاجی رویشگاه در داخل و خارج قرق، طی سال های مختلف به ترتیب ۷/۲۶، ۷/۱۳، ۸۴/۲۵، ۷۴/۳۳، ۳۳/۳۳ درصد و ۲۳/۲۲، ۶۵/۱۲، ۰۹/۲۷، ۰۹/۳۰، ۵۹/۱۱ درصد بود. مقادیر تولید رویشگاه نیز طی سال های مختلف در داخل و خارج منطقه حفاظت شده، به ترتیب ۲۶/۶۲۴، ۸۶/۳۴۹، ۷۹/۵۵۶، ۵۴/۸۹۴، ۵۳/۶۶۴ و ۴۵/۴۵۶، ۸۵/۲۴۳، ۶/۴۵۵، ۴۷/۶۰۵ و ۴۴/۳۲۳ کیلوگرم در هکتار بود. بیشترین مقادیر درصد پوشش تاجی و مقدار تولید، مرتبط با سال ۱۳۹۹ بود که از نظر شاخص های هواشناسی جزو ترسالی ها است و کمترین مقدار، مرتبط با سال ۱۳۹۷ (سال خشکسالی) بود. بیشترین مقدار لاشبرگ در داخل منطقه حفاظت شده و بیشترین درصد خاک لخت و درصد پوشش گیاهان یکساله، در خارج از منطقه حفاظت شده بدست آمد. بیشترین درصد تاج پوشش و تولید در منطقه قرق

متعلق به گونه *Stipa hohenackeriana* بود. در منطقه چراشده گونه *Hedysarum cri* ...

کلمات کلیدی:

پایش، پوشش گیاهی، شرایط چرا، مدیریت مرتع

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1918312>

